

СТАНОВИЩЕ

На дисертационния труд на **д-р Надя Илиева Коларова-Янева**, редовен докторант към катедра по детски болести-МУ Плевен на тема:

„Първична артериална хипертония в детска възраст - артериална хипертония в детска възраст – епидемиология, основни кардиоваскуларни рискови фактори и възможности за профилактика“
За присъждане на научна и образователна степен „Доктор“ по медицина

От проф.Маргарита Радкова Цонзарова,д.м. Клиника по педиатрия,НКБ,София

1.Значимост на темата. Дисертационният труд разработва един важен проблем в детската патология. Независимо от напредъка в изясняването на рисковите фактори за първичната артериална хипертония (ПАХ), интересът към този проблем непрекъснато расте ,поради тревожното нарастване на броя на юношите с артериалната хипертония. Освен известните рискови фактори – генетични, наднормено тегло, тютюнопушенето и др. все още има неизяснени рискови фактори в етиопатогенезата на ПАХ.Темата на дисертационния труд е значима и актуална и поради факта, че търсенето на малко известни рискови фактори дава перспектива за ранна и ефективна профилактика. Темата е полезна и за клиничната практика, тъй като внася допълнителни данни относно значението и ефекта на микронутриентите –цинк, мед и хром и връзката им с ПАХ.

2. Дисертационният труд е добре структуриран и онагледен и обхваща 147 страници (с книгописа).Библиографската справка съдържа 354 литературни източника, 20 от които на кирилица. Прави впечатление много доброто познаване от авторката на публикациите по проблема.

Литературният обзор отразява задълбочено познаване на същността на проблема от теоретична гледна точка. Разискват се рисковите фактори като подробно се разглежда въпроса за значението на микроелементите (мед,цинк и хром) и ролята им в регулацията на артериалното налягане. Разглежда се значението на храненето в кърмаческа и ранна детска възраст, както и перинаталните фактори свързани с ПАХ.

Целта и задачите са добре формулирани.

Материал и методи: В проучването са включени 1657 деца на възраст от 10 до 17 год. и контролна група от 25 здрави деца от същата възрастова група. Подборът на юношите е направен по определени включващи и изключващи критерии. Спазени са европейските препоръки за измерване на АН при деца с повишено АН. Авторката създава „анкетна карта на пациента“ за оценка на рискови фактори при децата с повишено артериално налягане.

Измерването на кръвното налягане и антропометричните изследвания са дело на авторката. Статистическите методи, които дисертантката прилага са съвременни, модерни и надеждни и правят резултатите убедителни.

Висока оценка заслужава д-р Коларова за усвояването и интерпретиране на огромния брой лабораторни, биохимични, инструментални и клинични изследвания.

Резултати и обсъждане . Поставената цел и задачите с които е реализирана е постигната. Установена е честотата на ПАХ в Плевенския регион – 4.53%, която не се различава от установената от други автори. Висока оценка заслужава задълбоченото анализиране на значението на различните рискови фактори за развитието на ПАХ. Прави впечатление факта, че се установява висок процент на АХ от II ст. (58.7%) сред юношите. Намерена е интересна корелация между тютюнопушенето на майките по време на бременността и високата честота на децата с АХ-II ст.(65%). Установяват се понижени нива на цинк, мед и хром при децата с ПАХ и връзката им с наднормено тегло и АХ.

Особено интересни са данните за храненето на децата през първата година от живота; Децата с ПАХ в 77% са на изкуствено хранене . Доказва се и известната връзка между ПАХ и нездравословното хранене през юношеството, наднорменото тегло, намалената физическа активност, ежедневната консумация на енергийни, безалкохолни и кофеинови напитки .

Тревожни са фактите за влиянието на активното и пасивно пушене и ПАХ, като се изтъква ролята на родителите-пушачи. Тревожен е процента юношите-пушачи (45%). Изследването на тиоцианати в кръвния серум доказва ролята на тютюнопушенето като основен рисков фактор за ПАХ. Дисертантката подчертава, че тютюнопушенето и приема на кофеинови напитки са независими рискови фактор за ПАХ. От анализа на резултатите дисертанта извежда 9 извода, които произтичат от дисертационния труд. На базата на получените резултати дисертантката създава комплекс от профилактични

мерки за намаляване на ПАХ при децата, като обръща внимание на рисковите фактори, които могат да бъдат променени като начина на хранене, повишаване на физическата активност и отказ от тютюнопушене.

Приноси с научно-практически характер:

1. Установена е честотата на ПАХ в Плевенския регион
2. За първи път у нас се прави проспективно проучване със задълбочен анализ на известните рискови фактори, и по-малко известни като ролята на тютюнопушенето по време на бременност, ролята на пасивното тютюнопушене храненето на децата през първата година от живота, както и изследване на микронутриентите и връзката им с ПАХ при юношите.
3. За първи път у нас е обективизирано тютюнопушенето чрез изследване на тиоцианати в кръвен серум при деца с ПАХ.
4. Създаването на „анкетна карта на пациента“
5. С приносен характер и важен преди всичко в практичен план е създадената профилактична програма за намаляване честотата на ПАХ при децата, както и създадения алгоритъм за поведение при деца с първична артериална хипертония.

Във връзка с дисертационния труд дисертантката е представила списък с 4 публикации (2 в български и 2 в чуждестранни списания); 2 доклада в научни форуми с материал от дисертационния труд.

Представения автореферат съответства на съдържанието на дисертационния труд и съдържа всички раздели.

Заклучение: Дисертационният труд на д-р Надя Коларова заслужава висока оценка, поради рядкото съчетание на клинично с лабораторно проучване. Получени са интересни резултати, които допринасят за успешната профилактика на първичната артериална хипертония всред юношите. Приносите от дисертационния труд са с научна и практическа стойност.

Считам, че дисертационният труд отговаря на всички изисквания и убедено препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на д-р Надя Илиева Коларова-Янева.

София, 6.04.2015г.

Изготвил становището:

(проф.М.Цонзарова, д.м.)